

meto ubi non semino, et congreo ubi non sparsi
(Matth. 25.26)

Latin alapszint 2017/18 II. szemeszter

Az aláíráshoz szükséges tudni:

1. a hic haec hoc, ille illa illud, qui quae quod ragozását. (hibahatár: 1 tévesztés)
2. a második szemeszterben kiosztott szavak, valamint az alább felsorolt igék jelentését; ragozott formában kell őket felismerni. (hibahatár: 3 tévesztés)
3. a lentebb felsorolt nyelvtani példamondatok esetében felismerni és azonosítani az adott nyelvtani jelenséget. (hibahatár: 3 tévesztés)

A jobb jegyhez szükséges tudni:

1. ragozott formában álló névszók, szó szerkezetek esetének, nemének, számának azonosítása.
2. ragozott formában álló igék idejének, módjának, actiojának, személyének, számának azonosítása.

Sokkal jobb jegyhez szükséges tudni:

1. Bármilyen írott, nyomtatott segédeszköz használatával ismert szövegrészek, ismert szövegekből alkotott új szövegek értő fordítása.

Nyelvtani jelenségek, amelyek passzív felismerése erősen illendő:

az öt declinatio (főnev-, melleknév-, névmásragozás); melléknevek fokozása, határozószavak (*adverbium*); az igeragozás rendszere (a négy coniugatio, a participiumok és a főnevi igenevek rendszere); az accusativus cum infinitivo és a nominativus cum infinitivo.

	M F N	M F N	M F N	M F N
N	hic haec hoc	hi hae haec	ille illa illud	illi illae illa
Acc	hunc hanc hoc	hos has haec	illum illam illud	illos illas illa
G	← huius →	horum harum horum	← illius →	illorum illarum illorum
D	← huic →	← his →	← illi →	← illis →
Abl	hoc hac hoc	← his →	illo illa illo	← illis →

	M F N	M F N
N	qui quae quod	qui quae quae
Acc	quem quam quod	quos quas quae
G	← cuius →	quorum quarum quorum
D	← cui →	← quibus →
Abl	quo qua quo	← quibus →

Kötelezően tanulandó igék

sum esse fui	<i>van</i>
possum posse potui	<i>tud, képes</i>
volo velle volui	<i>akar</i>
nolo nolle nolui	<i>nem akar</i>
malo malle malui	<i>inkább akar</i>
fio fieri factus sum	<i>lesz valamivé</i>

I. CONIUGATIO (ā tő)

amo amare amavi amatum	<i>szeret</i>
do dare dedi datum	<i>ad</i>
sto stare steti statum	<i>áll</i>
iuvo iuvare iuvi iutum	<i>örül</i>
laudo laudare laudavi laudatum	<i>dicsér</i>
hortor hortari hortatus sum	<i>biztat (álszenvedő)</i>

II. CONIUGATIO (ē tő)

deleo delere delevi deletum	<i>elpusztít</i>
moneo monere monui monitum	<i>figyelmeztet</i>
habeo habere habui habitum	<i>birtokol</i>
placeo placere placui placitum	<i>tetszik</i>
studeo studere studui	<i>törekszik</i>
timeo timere timui	<i>fél</i>
teneo tenere tenui	<i>tart</i>
censeo censere censui censum	<i>értékel</i>
iubeo iubere iussi iussum	<i>parancsol</i>
video videre visi visum	<i>lát</i>
moveo movere movi motum	<i>mozog</i>
soleo solere solitus sum	<i>szok(ott) (félig álszenvedő)</i>

III. CONIUGATIO (msh., i tő)

pono ponere posui positum	<i>helyez</i>
peto petere petivi petitum	<i>kér</i>
quaero quaerere quaesivi quaesitum	<i>kérdez</i>
colo colere colui cultum	<i>ápol, művel</i>
scribo scribere scripsi scriptum	<i>ír</i>
rego regere rexi rectum	<i>vezet</i>
dico dicere dixi dictum	<i>mond</i>
mitto mittere misi missum	<i>küld</i>
cedo cedere cessi cessum	<i>halad</i>
premo premere pressi pressum	<i>nyom</i>
gero gerere gessi gestum	<i>visel</i>
curro currere cucurri cursum	<i>fut</i>
credo credere credidi creditum	<i>hisz</i>
ago agere egi actum	<i>tesz</i>
frango frangere fregi fractum	<i>tör</i>
lego legere legi lectum	<i>olvas</i>
vinco vincere vici victum	<i>győz</i>
defendo defendere defensi defensum	<i>megvéd</i>
verto vertere verti versum	<i>forgat</i>
solvo solvere solui solutum	<i>felold</i>
vivo vivere vixi victum	<i>él</i>
capio capere cepi captum	<i>kap</i>
facio facere feci factum	<i>tesz</i>
fero ferre tuli latum	<i>visz</i>

patio pati passus sum

szenved (álszenvedő)

IV. CONIUGATIO (ī tő)

audio audire audivi auditum

hall

sentio sentire sensi sensum

érez

venio venire veni ventum

jön

eo ire ivi itum

megy

scio scire scivi scitum

tud

Példamondatok

Fokozás

„Video meliora, proboque, tamen deteriora sequor.” (Ovidius)

„Quid est homini inimicissimum? Alter homo.” (Publilius Syrus)

Vocativus

„O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tulisti” (Ennius)

Ablativus rei efficientis

Dolor tempore lenitur.

Ablativus auctoris

Roma a Romulo condita est.

Parentes a liberis amantur.

Ablativus qualitatis

Caesar nigris oculis fuit.

Locativus

Milites saepe humi dormiunt.

Parvi sunt foris arma, si deest consilium domi.

Genitivus partitivus

Primus omnium hominum erat Adam.

Quid novi est sub sole?

Genitivus obiectivus

Amor patriae virtus pulcherrima est.

Fuga laboris iam multos perdidit.

Non sum ignarus historiae.

Imperativus

Cave canem!

Ablativus comparationis

Nihil est melius libertate.

„Exegi monumentum aere perennius.” (Horatius)

Simulatio amoris peior est odio.

Ablativus mensurae

Cicero Quinto fratre multis annis maior erat.

Virtus multo divitiis praestat.

Ablativus limitationis

Hoc facile est dictu.

Hic discipulus laude dignus est.

Neminem tibi fide conferre possum.

Ablativus temporis

Gubernator noster paucis annis Hungariam restituit.

Aestate dies longi sunt, hieme breves.

Accusativus cum infinitivo

Video patrem venire. - Video patrem venisse - Video patrem venturum esse.

Nego hoc verum esse.

Veto vos hoc facere.

Mendacem memorem esse oportet.

„Ceterum censeo Carthaginem esse delendam.” (Cato)

Nominativus cum infinitivo

Dicitur Remus a Romulo interfectus esse.

Tu beatus esse videris.

Coniunctivus

Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat.

Sit tibi terra levis!

Saepe stilum vertas!

Feltételes mellékmondat

Casus realis

Si hoc credis, erras.

Parvi sunt foris arma, si deest consilium domi.

Casus potentialis

Si hoc credas, erres

Casus irrealis

Si hoc crederes, errares.

Si tacuisses, philosophus mansisses.

Coniunctiones (kötőszavak)

aut-aut

Aut amat aut odit mulier, nil est tertium.

ut (célhatározói)

Diu adparandum est bellum, ut vincas celerius.

ubi

Ubi coepit pauper divitem imitari, perit.

Memoriter

„Amori finem tempus, non animus facit.” (Publilius Syrus)

„Stultum est timere, quod vitari non potest.” (Publilius Syrus)

„Aut aliquis latet error, equo ne credite, Teucri,
quidquid est, timeo Danaos et dona ferentis” (Vergilius)

„Hic iacet ille ferus, latro merus et Nero verus:
Cacus, atrox Dacus, scelerum lacus, ille Valachus

Hac qui transibis, bis terve cacabis et ibis.” (Szamosközy)

Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita.

Reginam occidere nolite timere bonum est si omnes consentiunt ego non contradico.

„Pater noster, qui es in caelis,
sanctificetur nomen tuum,
adveniat regnum tuum,
fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra.
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.
Et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris,
et ne nos inducas in tentationem,
sed libera nos a malo. Amen.”